

Fondenes bevillinger til videnskabelige formål 2017-2021

Fondenes
Videnscenter

31.03.2023

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Hovedpointer	5
Fondenes bevillinger til videnskabelige formål	7
Modtagere af fondsmidler til videnskabelige formål samt virkemidler	14
Fondenes støtte sammenlignet med støtte fra det offentlige	20
Bilag	23
Definitioner, metode og kildegrundlag	29

Indledning

Hvert år udarbejder Fondenes Videnscenter en række analyser omhandlende fondenes bevillinger. Denne analyse dækker nøgletal for bevillingerne i 2021, der er givet til videnskabelige formål. Analysen baserer sig på de senest tilgængelige tal fra Danmarks Statistik rekvireret via særkørsler for Fondenes Videnscenter.

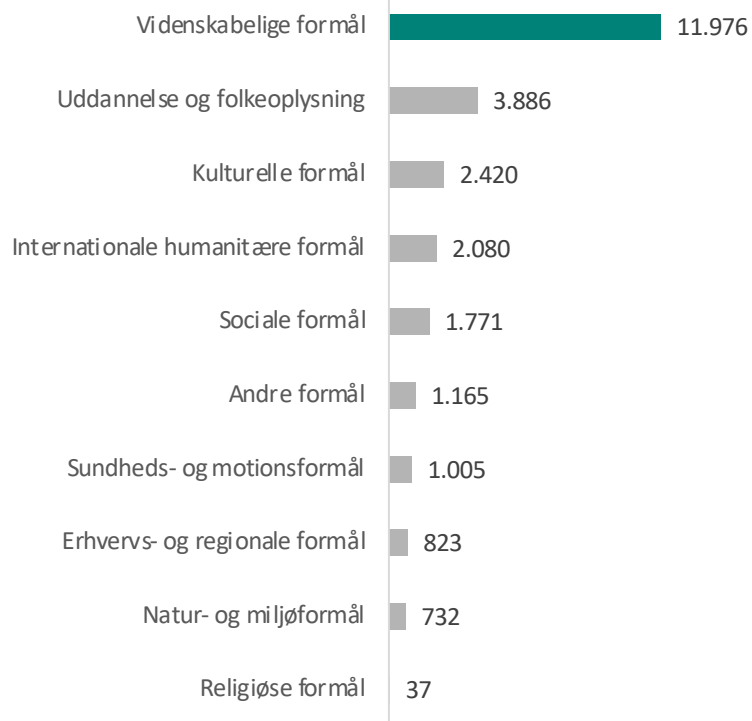
Analysen giver et indblik i, hvem og hvad pengene gik til, samt ser tilbage på, hvordan bevillingerne til videnskabelige formål har udviklet sig fra 2017 til 2021. Videnskabelige formål adskiller sig fra de øvrige formål kategoriseret af Danmarks Statistik ved at være *metoden* for brug af fondsmidler, altså et virkemiddel, hvor bevillingerne gives til dét at forske eller innovere, og at forskningen/innovationen så sker inden for et område (f.eks. sundhed, sociale formål eller natur og miljø) eller som fri forskning. En forøget støtte til videnskabelige formål kan altså relatere sig til mange forskellige støtteområder indholdsmæssigt.

Ud over denne særanalyse med fokus på bevillinger til videnskabelige formål udarbejder Fondenes Videnscenter også analyser, der ser på det samlede bevillingsbillede, samt analyser, der dykker ned i bevillinger til de fleste af de formål, der indgår i Danmarks Statistiks fondsstatistik. Den overordnede bevillingsanalyse blev udgivet i februar 2023, og de øvrige analyser udkommer løbende i 2023.

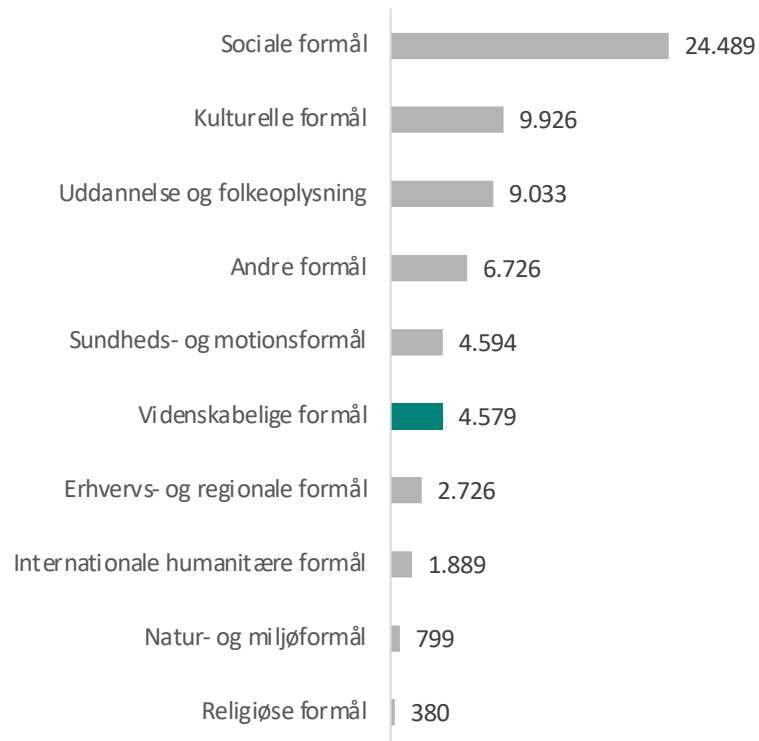
På næste side finder du et overblik over bevilgede fondsmidler, antallet af bevillinger samt antallet af fonde, der har bevilget til videnskabelige formål set i forhold til øvrige støtteområder i 2021.

Videnskabelige formål set i forhold til øvrige støtteområder i 2021

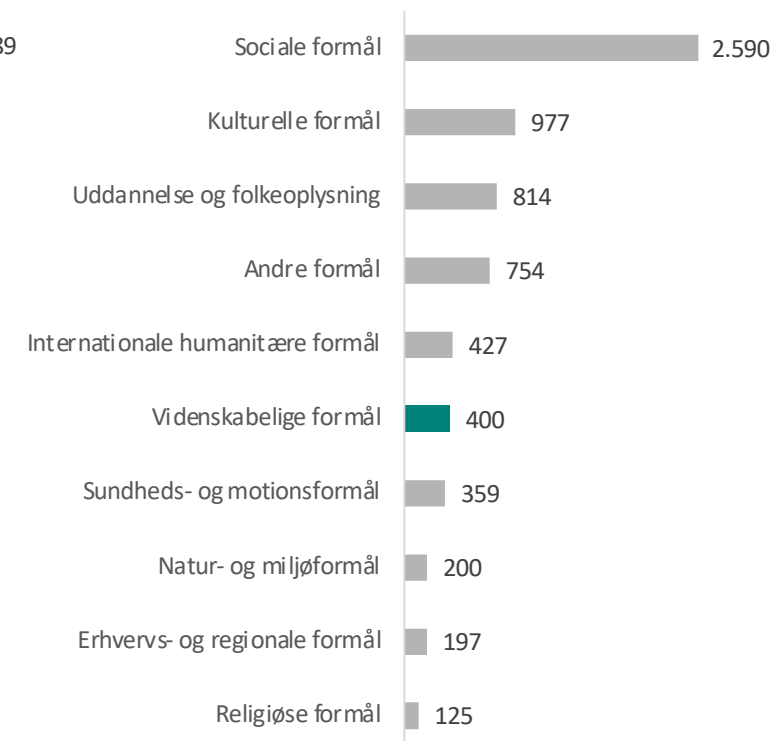
**Figur 1: Bevilgede midler
(mio. kr.)**

Figur 2: Antal bevillinger

Figur 3: Antal fonde*

Note: Læs mere om fondenes overordnede bevillinger i analysen "Fondenes bevillinger 2017-2021" udgivet af Fondenes Videnscenter 2023.

* Der var i alt 4.553 fonde, der bevilgede i 2021. Flere fonde bevilgede til mere end ét formål, hvorfor summen af tallene i figur 3 giver mere end 4.553 fonde.

Hovedpointer

Fondenes bevillinger til videnskabelige formål

I 2021 bevilgede fondene knap 12 mia. kr. til videnskabelige formål

Samlet set bevilgede de danske fonde i alt 25,9 mia. kr. i 2021, hvoraf knap 12 mia. kr., svarende til 46 %, gik til videnskabelige formål. Der blev således bevilget næsten 4 mia. kr. mere end i 2020 og 2,7 mia. kr. mere end i 2017. Både de erhvervsdrivende fonde og de almene fonde* har bevilget mere til videnskabelige formål i 2021 sammenlignet med 2020 (hhv. +52 % og +36 %). *Se side 4 og 9.*

400 fonde støttede videnskabelige formål i 2021

I 2021 var der 400 fonde, der støttede videnskabelige formål. Det er 381 færre end i 2020, hvor der var bevillinger fra markant flere små fonde**. Sammenligner vi med 2017, var der bevillinger fra 190 færre fonde i 2021, og også her skyldes faldet primært forskellen i antallet af små fonde, der bevilgede til formålet. *Se side 4, 9 og 11.*

Størstedelen af de bevilgede fondsmidler til videnskabelige formål blev givet i form af meget store bevillinger i 2021

Der blev givet 4.579 bevillinger i alt til videnskabelige formål i 2021, hvilket ca. er på niveau med 2020 (-88 bevillinger), men under niveauet for 2017 (-1.773 bevillinger). Når vi undersøger de indberettede enkeltbevillinger, som dækker 87 % af de samlede bevilgede midler, ser vi, at der blev givet *flest* bevillinger på mellem 1 og 10 mio. kr., mens størstedelen af de bevilgede *midler* kom fra

bevillinger på hver 10 mio. kr. eller derover. De 135 bevillinger på 10 mio. kr. + udgjorde 7,4 mia. kr. Mens medianen af de meget store bevillinger var på knap 20 mio. kr., var den gennemsnitlige bevilling på knap 55 mio. kr. Det indikerer en stor spredning i størrelsen af de enkelte bevillinger, og at et mindre antal af disse bevillinger trak gennemsnittet op for alle de store bevillinger. *Se side 9, 11 og 12.*

Størstedelen af de bevilgede fondsmidler til videnskabelige formål i 2021 kom fra meget store fonde

De meget store fonde**, der hver især har bevilget minimum 500 mio. kr. i 2021, stod for langt den største andel af de bevilgede midler til videnskabelige formål. I 2021 bevilgede disse meget store fonde 10 mia. kr. til formålet, hvilket svarer til 84 % af de samlede fondsmidler til videnskabelige formål. Det er 3,6 mia. kr. mere end i 2020, og denne gruppe fonde tegner sig derved for en stor del af årets stigning. Ser vi på antal bevillinger, stod de meget store fonde for 1.272 bevillinger (28%). Fokuserer vi på de ti fonde, der bevilgede mest til formålet i 2021, stod de for 88 % af de bevilgede midler og for 34 % af det samlede antal bevillinger. *Se side 10, 11 og 13.*

* Almene fonde kaldes også "ikke-erhvervsdrivende fonde", fordi de i lovgivningsmæssig forstand er kendetegnet ved, at de ikke selv driver erhvervmæssig virksomhed eller har bestemmende indflydelse i en erhvervs virksomhed. *Se mere på side 31.*

** Baseret på fondenes individuelle bevillingsniveau. *Se nærmere definition på side 31.*

Hovedpointer

Modtagere af fondsmidler til videnskabelige formål samt virkemidler

Offentlige institutioner modtog størstedelen af fondsmidlerne til videnskabelige formål i 2021

I 2021 modtog offentlige institutioner langt størstedelen af fondsmidlerne til videnskabelige formål. De modtog 10,3 mia. kr., hvilket er en markant stigning på 3,1 mia. kr. sammenlignet med 2020. Interne donationer steg med 577 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020. Samlet gik der 915 mio. kr. til interne donationer i 2021. En intern donation kan f.eks. være forskning i egen fond eller i en tilknyttet virksomhed.

Når vi ser på indberettede enkeltbevillinger, som dækker 87 % af de samlede bevilgede midler, svarende til 10,4 mia. kr., gik 9 mia. kr. til offentlige institutioner, heraf knap 8 mia. kr. til universiteter og 825 mio. kr. til hospitaler. Vi kan ligeledes se, at der blev tildelt 4,9 mia. kr. til kæmpeforskningsprojekter (bevillinger, der er på mere end 50 mio. kr.) fordelt på 20 bevillinger i 2021. Det svarer til 47 % af de indberettede midler. *Se side 16 samt bilag 3 og 4.*

Fondene støttede primært videnskabelige formål i Danmark i 2021

I 2021 gik ca. 11,2 mia. kr. af fondsmidlerne til videnskabelige formål til danske modtagere, hvilket svarer til 94 % af fondenes samlede bevilgede midler til formålet. Modtagere i Danmark fik 3,6 mia. kr. mere i 2021 end i 2020, mens modtagere i udlandet fik ca. 300 mio. kr. mere i 2021 end i 2020. Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske modtagere tilknyttet en dansk værtsinstitution. *Se side 17.*

Fondene støttede især sundhedsvidenskaben i 2021

Sundhedsvidenskab var det største område i 2021 med 64 % af de bevilgede fondsmidler. De resterende bevilgede midler blev bl.a. fordelt til naturvidenskab (13 %) og samfundsvidenskab (7 %). Sundhedsvidenskaben fik 7,6 mia. kr. i 2021, hvilket er 2,6 mia. kr. mere end i 2020. Fondsmidler til jordbrugs- og veterinærvidenskab steg med 164 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020 og med 428 mio. kr. sammenlignet med 2017. Samlet gik der 460 mio. kr. til jordbrugs- og veterinærvidenskab i 2021. *Se side 18.*

Fondene gav flest penge til forskningsprojekter i 2021

Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. Inden for videnskabelige formål skelnes der primært mellem forskning og innovation som virkemiddel. 11,7 mia. kr. eller 97 % af de bevilgede midler til videnskabelige formål gik til forskningsprojekter i 2021. 75 mio. kr. gik til innovation, hvilket er mindre end i de foregående år og et markant fald på 161 mio. kr. sammenlignet med 2020. Innovation kan både være produkt- og procesinnovation. *Se side 19.*

Fondenes støtte sammenlignet med støtte fra det offentlige

Fondene stod for 32 % af det samlede forskningsbudget i 2021

I 2021 uddelte det offentlige Danmark og fondene tilsammen 36,9 mia. kr. til forskningsområdet. Heraf stod fondene for 32 % eller knap 12 mia. kr. Fondenes bevillinger til videnskabelige formål udgjorde 0,48 % af BNP. Til sammenligning udgjorde det samlede offentlige forskningsbudget 1 % af BNP. *Se side 22.*

Fondes bevillinger til videnskabelige formål

Overordnede pointer om fondenes bevillinger til videnskabelige formål 2021

I 2021 bevilgede fondene knap 12 mia. kr. til videnskabelige formål

Samlet set bevilgede de danske fonde i alt 25,9 mia. kr. i 2021, hvoraf knap 12 mia. kr., svarende til 46 %, gik til videnskabelige formål. Der blev således bevilget næsten 4 mia. kr. mere end i 2020 og 2,7 mia. kr. mere end i 2017. Både de erhvervsdrivende fonde og de almene fonde* har bevilget mere til videnskabelige formål i 2021 sammenlignet med 2020 (hhv. +52 % og +36 %). *Se side 4 og 9.*

400 fonde støttede videnskabelige formål i 2021

I 2021 var der 400 fonde, der støttede videnskabelige formål. Det er 381 færre end i 2020, hvor der var bevillinger fra markant flere små fonde**. Sammenligner vi med 2017, var der bevillinger fra 190 færre fonde i 2021, og også her skyldes faldet primært forskellen i antallet af små fonde, der bevilgede til formålet. *Se side 4, 9 og 11.*

Størstedelen af de bevilgede fondsmidler til videnskabelige formål blev givet i form af meget store bevillinger i 2021

Der blev givet 4.579 bevillinger i alt til videnskabelige formål i 2021, hvilket ca. er på niveau med 2020 (-88 bevillinger), men under niveauet for 2017 (-1.773 bevillinger). Når vi undersøger de indberettede enkeltbevillinger, som dækker 87 % af de samlede bevilgede midler, ser vi, at der blev givet *flest* bevillinger på mellem 1 og 10 mio. kr., mens størstedelen af de bevilgede *midler* kom fra bevillinger på hver 10 mio. kr. eller derover. De 135 bevillinger på 10 mio. kr. + udgjorde 7,4 mia. kr. Mens medianen af de meget store bevillinger var på knap 20 mio. kr., var den gennemsnitlige bevilling på knap 55 mio. kr. Det indikerer en stor spredning i størrelsen af de enkelte bevillinger, og at et mindre antal af disse bevillinger trak gennemsnittet op for alle de store bevillinger. *Se side 9, 11 og 12.*

Størstedelen af de bevilgede fondsmidler til videnskabelige formål i 2021 kom fra meget store fonde

De meget store fonde**, der hver især har bevilget minimum 500 mio. kr. i 2021, stod for langt den største andel af de bevilgede midler til videnskabelige formål. I 2021 bevilgede disse meget store fonde 10 mia. kr. til formålet, hvilket svarer til 84 % af de samlede fondsmidler til videnskabelige formål. Det er 3,6 mia. kr. mere end i 2020, og denne gruppe fonde tegner sig derved for en stor del af årets stigning. Ser vi på antal bevillinger, stod de meget store fonde for 1.272 bevillinger (28%). Fokuserer vi på de ti fonde, der bevilgede mest til formålet i 2021, stod de for 88 % af de bevilgede midler og for 34 % af det samlede antal bevillinger. *Se side 10, 11 og 13.*

* Almene fonde kaldes også "ikke-erhvervsdrivende fonde", fordi de i lovgivningsmæssig forstand er kendetegnet ved, at de ikke selv driver erhvervsdrivende virksomhed eller har bestemmende indflydelse i en erhvervsdrivende virksomhed. *Se mere på side 31.*

** Baseret på fondenes individuelle bevillingsniveau. *Se nærmere definition på side 31.*

Fondenes bevillinger til videnskabelige formål

Tabel 1: Bevillinger og udbetalinger til videnskabelige formål efter fondstype (antal og mio. kr. fra 2017 til 2021)

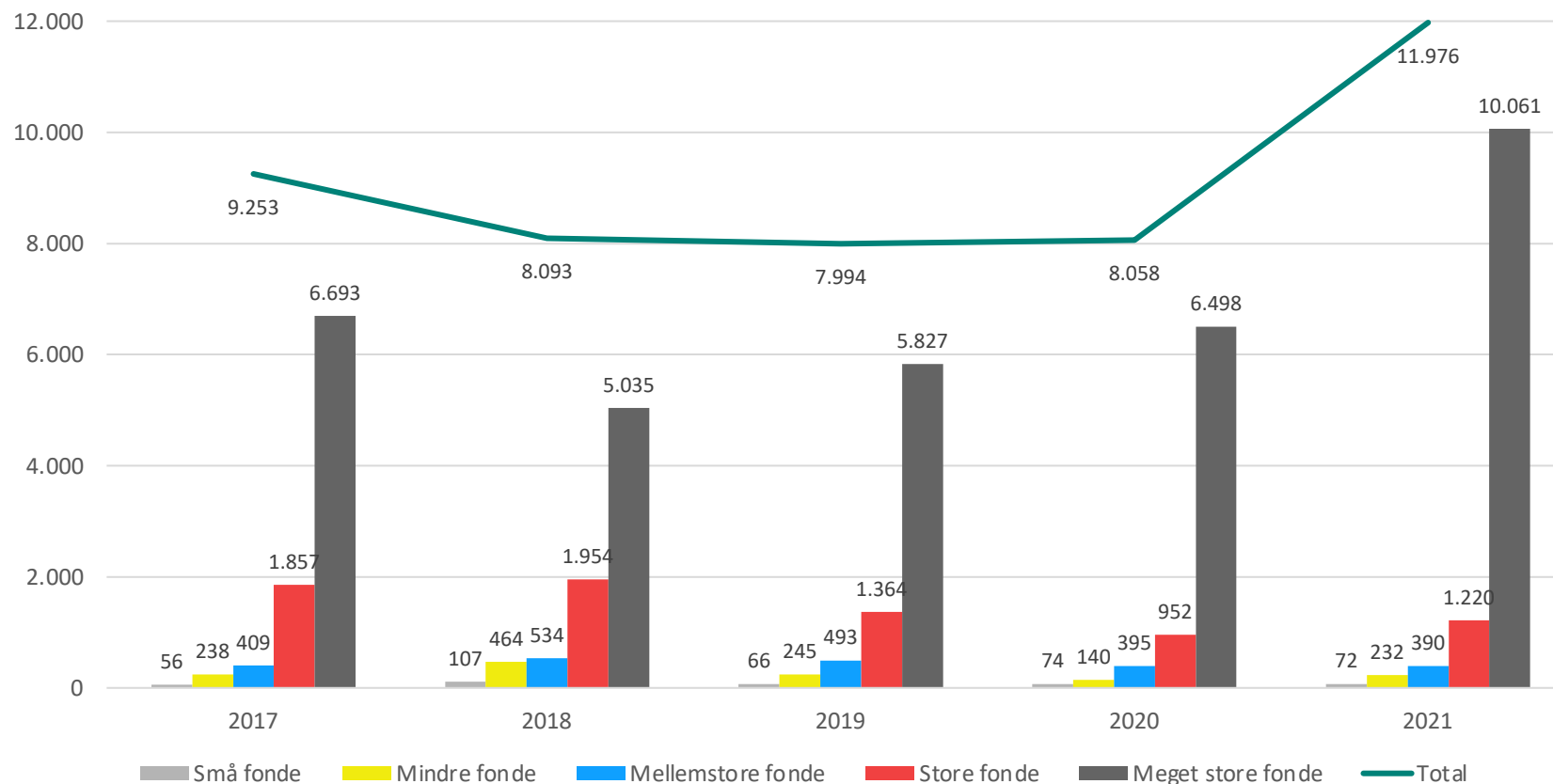
		2017	2018	2019	2020	2021	Ændring 2017- 2021	Ændring 2020- 2021	%-vis ændring 2017- 2021
Bevillinger (antal)	Alle fonde	6.352	11.531	5.316	4.667	4.579	-1.773	-88	-28%
	Erhvervsdrivende fonde	4.231	5.059	3.213	2.354	2.929	-1.302	575	-31%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	2.121	6.472	2.103	2.313	1.650	-471	-663	-22%
Bevilgede midler (mio. kr.)	Alle fonde	9.253	8.093	7.994	8.058	11.976	2.723	3.918	29%
	Erhvervsdrivende fonde	7.547	6.173	6.385	6.520	9.878	2.331	3.358	31%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	1.707	1.920	1.609	1.539	2.098	391	559	23%

Tabellen viser udviklingen i bevilgede midler samt antallet af bevillinger til videnskabelige formål fra fondene i perioden 2017-2021, specificeret i forhold til fondstype. *Læs om varierende uddelingsniveau på side 33.*

- I 2021 blev der i alt givet 4.579 bevillinger til videnskabelige formål, hvilket er 88 færre end i 2020. Gennem perioden 2017-2021 har der været et fald på 1.773 bevillinger eller 28 %.
- De bevilgede midler til videnskabelige formål i 2021 var på knap 12 mia. kr. Det er næsten 4 mia. kr. mere end i 2020 og 2,7 mia. kr. mere end i 2017.
- De erhvervsdrivende fonde stod for 64 % af antallet af bevillinger og for 82 % af de bevilgede midler i 2021.

Bevilgede midler til videnskabelige formål efter fondenes bevillingsniveauer

Figur 4: Fondes bevilgede midler i mio. kr. til videnskabelige formål grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

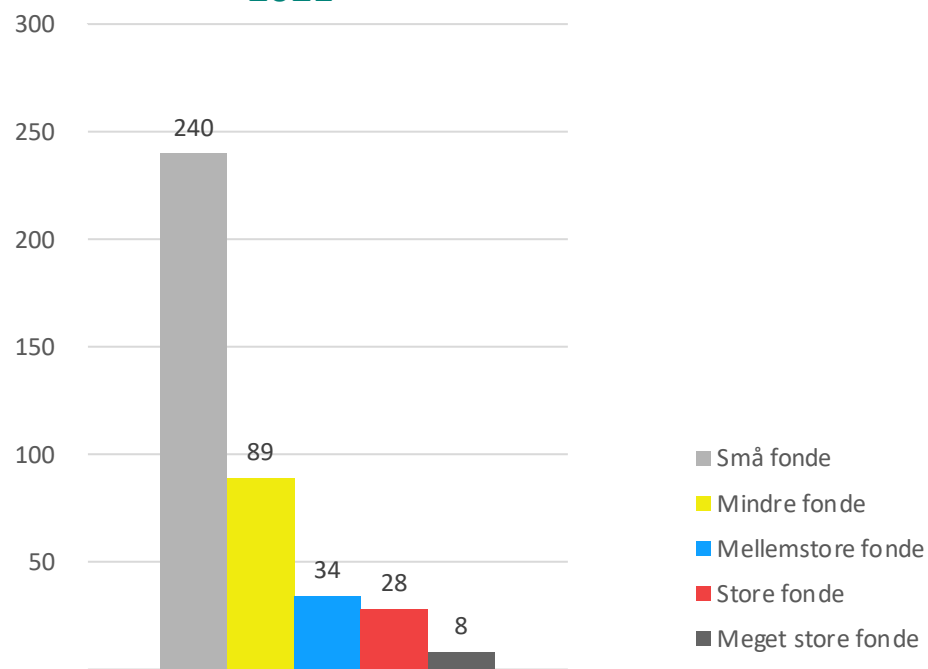

Figuren illustrerer, hvor mange midler der blev bevilget til videnskabelige formål i perioden 2017-2021 fra hhv. små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau – se definition på side 31).

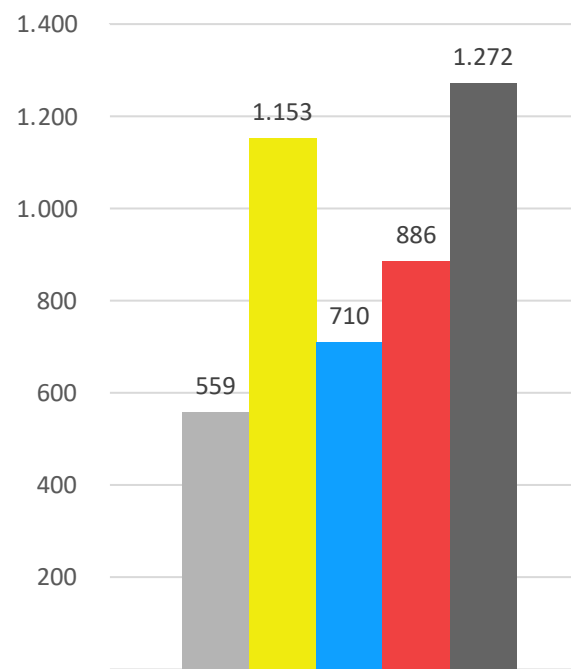
- De meget store fonde, der hver især har bevilget minimum 500 mio. kr. i 2021, stod for langt den største andel af de bevilgede midler til videnskabelige formål. I 2021 bevilgede disse fonde 10 mia. kr. til formålet, svarende til 84 % af de samlede fondsmidler til videnskabelige formål.
- Både de små og mellemstore fonde bevilgede ca. det samme i 2021 som i 2020, mens de mindre og de store fonde bevilgede mere. Stigningen fra 2020 til 2021 skyldes dog særligt, at de meget store fonde bevilgede 3,6 mia. mere.
- Se bilag 1-2 for et overblik over antallet af fonde og bevillinger i perioden 2017-2021 grupperet efter fondenes bevillingsniveau.

Antal fonde samt antal bevillinger til videnskabelige formål 2021

Figur 5: Antallet af fonde med bevillinger til videnskabelige formål 2021

Figur 6: Antallet af bevillinger til videnskabelige formål 2021

Figureerne illustrerer antallet af fonde, der bevilgede midler til videnskabelige formål, samt antallet af bevillinger til videnskabelige formål i 2021 (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau – se definition på side 31).

- I 2021 var der 400 fonde, der støttede videnskabelige formål. Det er 381 færre end i 2020, hvor der var bevillinger fra markant flere små fonde end i 2021. Det er 190 færre fonde sammenlignet med 2017.
- Der blev givet 4.579 bevillinger i alt til videnskabelige formål i 2021. 1.272 af dem kom fra meget store fonde, og næsten lige så mange kom fra mindre fonde (1.153). De otte meget store fonde, der støttede videnskabelige formål i 2021, stod derved for 28 % af årets bevillinger til formålet.
- *Se udviklingen i perioden 2017-2021 i bilag 1-2.*

Størrelsen på bevillinger til videnskabelige formål i 2021

Tabel 2: Fordeling af bevillinger efter størrelse og antal til videnskabelige formål i 2021 (baseret på indberettede enkeltbevillinger, se note)

	Antal bevillinger	Bevillinger (mio. kr.)	Gennemsnit (t. kr.)	Median (t. kr.)
Bevillinger på mindre end 50.000 kr.	121	3	24	20
Bevillinger på 50.000 - 1 mio. kr.	524	240	459	400
Bevillinger på 1 - 10 mio. kr.	791	2.727	3.447	2.700
Bevillinger på 10 mio. kr. eller derover	135	7.416	54.931	19.950
Total	1.571	10.386	58.861	23.070

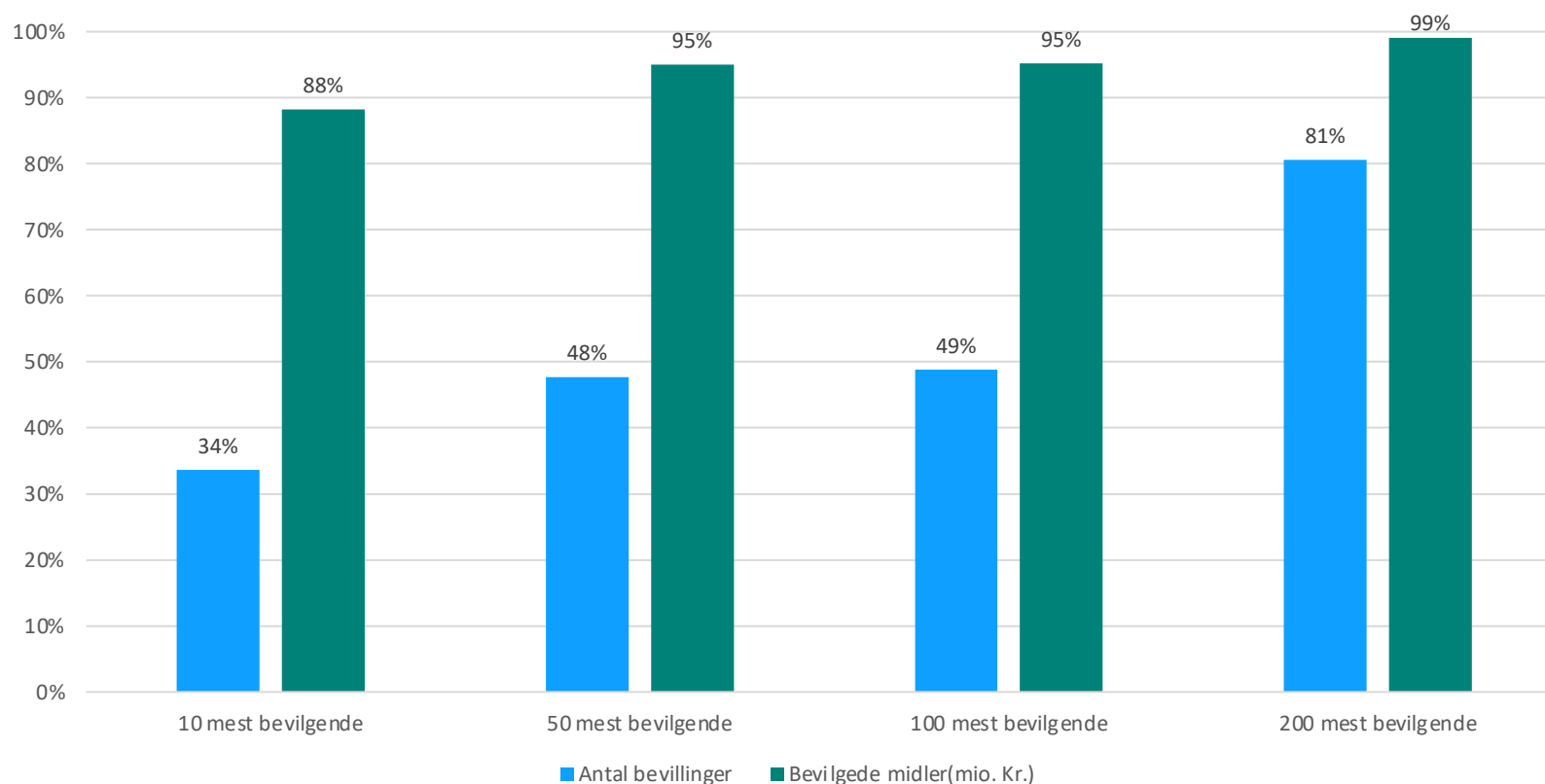
Note: Tabellen er baseret på indberettede enkeltbevillinger til fondsstatistikken og giver et billede af, hvor stor spredningen i størrelsen af bevillingen kan være. Tabel 2 er baseret på 1.571 bevillinger til videnskabelige formål fra 2021, der samlet set dækker ca. 10,4 mia. kr. eller ca. 87 % af de samlede bevilgede midler til videnskabelige formål. Det er således vigtigt at være opmærksom på, at der her arbejdes med en stor delmængde af årets bevillinger til formålet, ikke alle indberettede bevillinger til Danmarks Statistik.

Tabellen viser fordelingen af bevillinger efter størrelse i forhold til antal og bevillingsniveau.

- Når vi kigger på indberettede enkeltbevillinger, som dækker 87 % af de samlede bevilgede midler, ser vi, at størstedelen af de bevilgede midler kom fra bevillinger på hver 1 mio. kr. eller derover. De udgjorde tilsammen 10,1 mia. kr. eller 98 % af de samlede bevilgede midler registreret via de indberettede enkeltbevillinger.
- De 135 bevillinger på 10 mio. kr. eller derover udgjorde 7,4 mia. kr. Mens medianen af de meget store bevillinger var på knap 20 mio. kr., var den gennemsnitlige bevilling på knap 55 mio. kr. Det indikerer en stor spredning i størrelsen af de enkelte bevillinger, og at et mindre antal af disse bevillinger trak gennemsnittet op for alle de store bevillinger.

Bevilgede midler og antal bevillinger fra de mest bevilgende fonde inden for videnskabelige formål i 2021

Figur 7: Samlede bevillinger (antal/mio. kr.) fra hhv. de 10, 50, 100 og 200 fonde, der har bevilget mest til videnskabelige formål i 2021 i procent af total i 2021

Figuren illustrerer de fonde, der hver især har bevilget mest til videnskabelige formål i 2021, og deres andel af det samlede antal bevillinger og de samlede bevilgede midler i 2021.

- Pengene til videnskabelige formål var i høj grad koncentreret hos de få fonde, der bevilgede mest til området. Dette billede er ikke særligt for 2021, men ligner tidligere år.
- De ti fonde, der bevilgede mest til formålet i 2021, stod for 88 % af de bevilgede midler og 34 % af antallet af bevillinger.
- I 2021 var der i alt 400 fonde, der bevilgede midler til videnskabelige formål. Halvdelen af disse, de 200 mest bevilgende, stod for 99 % af de bevilgede midler og 81 % af antallet af bevillinger.

Modtagere af fondsmidler til videnskabelige formål samt virkemidler

Overordnede pointer om modtagere af fondsmidler samt virkemidler

Offentlige institutioner modtog størstedelen af fondsmidlerne til videnskabelige formål i 2021

I 2021 modtog offentlige institutioner langt størstedelen af fondsmidlerne til videnskabelige formål. De modtog 10,3 mia. kr., hvilket er en markant stigning på 3,1 mia. kr. sammenlignet med 2020. Interne donationer steg med 577 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020. Samlet gik der 915 mio. kr. til interne donationer i 2021. En intern donation kan f.eks. være forskning i egen fond eller i en tilknyttet virksomhed. Når vi ser på indberettede enkeltbevillinger, som dækker 87 % af de samlede bevilgede midler, svarende til 10,4 mia. kr., gik 9 mia. kr. til offentlige institutioner, heraf knap 8 mia. kr. til universiteter og 825 mio. kr. til hospitaler. Vi kan ligeledes se, at der blev tildelt 4,9 mia. kr. til kæmpeforskningsprojekter (bevillinger, der er på mere end 50 mio. kr.) fordelt på 20 bevillinger i 2021. Det svarer til 47 % af de indberettede midler. *Se side 16 samt bilag 3 og 4.*

Fondene støttede primært videnskabelige formål i Danmark i 2021

I 2021 gik ca. 11,2 mia. kr. af fondsmidlerne til videnskabelige formål til danske modtagere, hvilket svarer til 94 % af fondenes samlede bevilgede midler til formålet. Modtagere i Danmark fik 3,6 mia. kr. mere i 2021 end i 2020, mens modtagere i udlandet fik ca. 300 mio. kr. mere i 2021 end i 2020. Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske modtagere tilknyttet en dansk værtsinstitution. *Se side 17.*

Fondene støttede især sundhedsvidenskaben i 2021

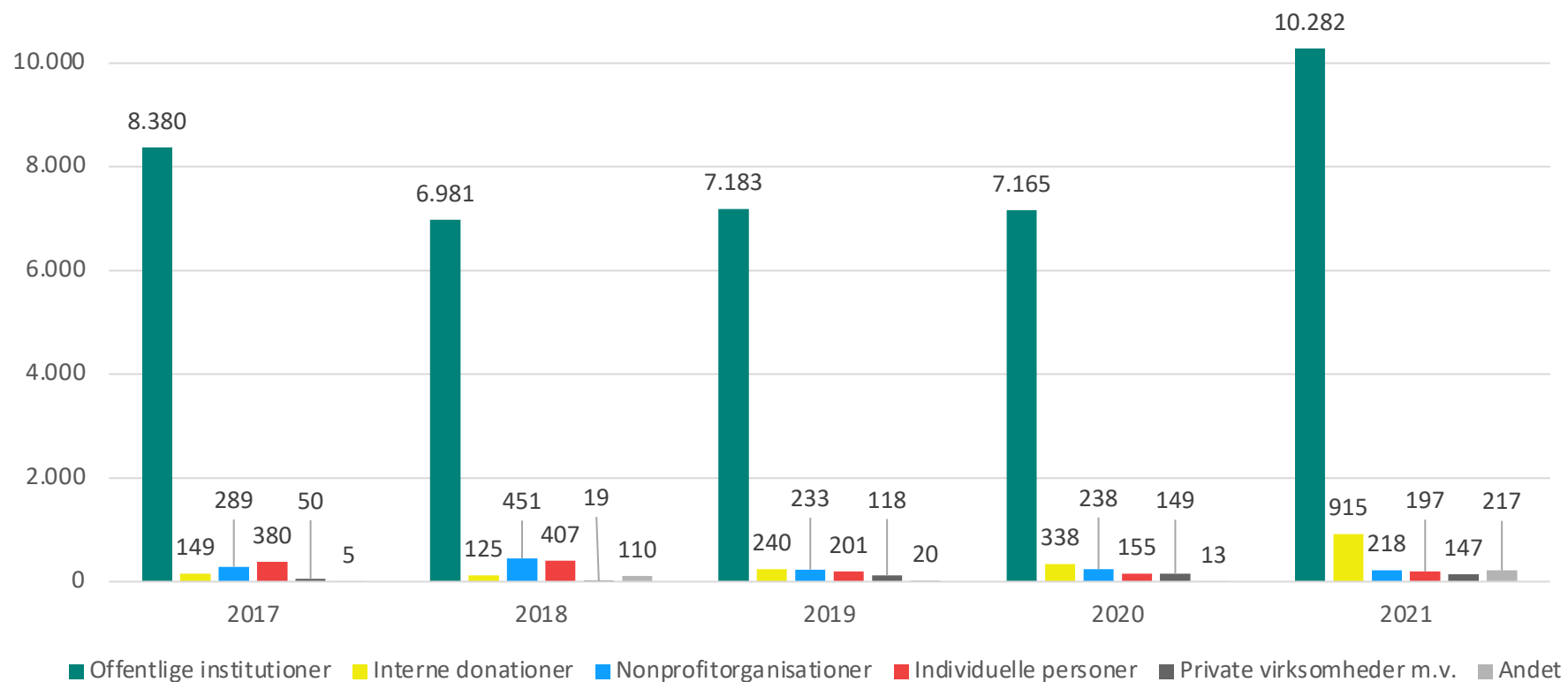
Sundhedsvidenskab var det største område i 2021 med 64 % af de bevilgede fondsmidler. De resterende bevilgede midler blev bl.a. fordelt til naturvidenskab (13 %) og samfundsvidenskab (7 %). Sundhedsvidenskaben fik 7,6 mia. kr. i 2021, hvilket er 2,6 mia. kr. mere end i 2020. Fondsmidler til jordbrugs- og veterinærvidenskab steg med 164 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020 og med 428 mio. kr. sammenlignet med 2017. Samlet gik der 460 mio. kr. til jordbrugs- og veterinærvidenskab i 2021. *Se side 18.*

Fondene gav flest penge til forskningsprojekter i 2021

Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. Inden for videnskabelige formål skelnes der primært mellem forskning og innovation som virkemiddel. 11,7 mia. kr. eller 97 % af de bevilgede midler til videnskabelige formål gik til forskningsprojekter i 2021. 75 mio. kr. gik til innovation, hvilket er mindre end i de foregående år og et markant fald på 161 mio. kr. sammenlignet med 2020. Innovation kan både være produkt- og procesinnovation. *Se side 19.*

Modtagere af fondsmidler til videnskabelige formål

Figur 8: Bevilgede fondsmidler 2017-2021 i mio. kr. til videnskabelige formål efter modtagertype

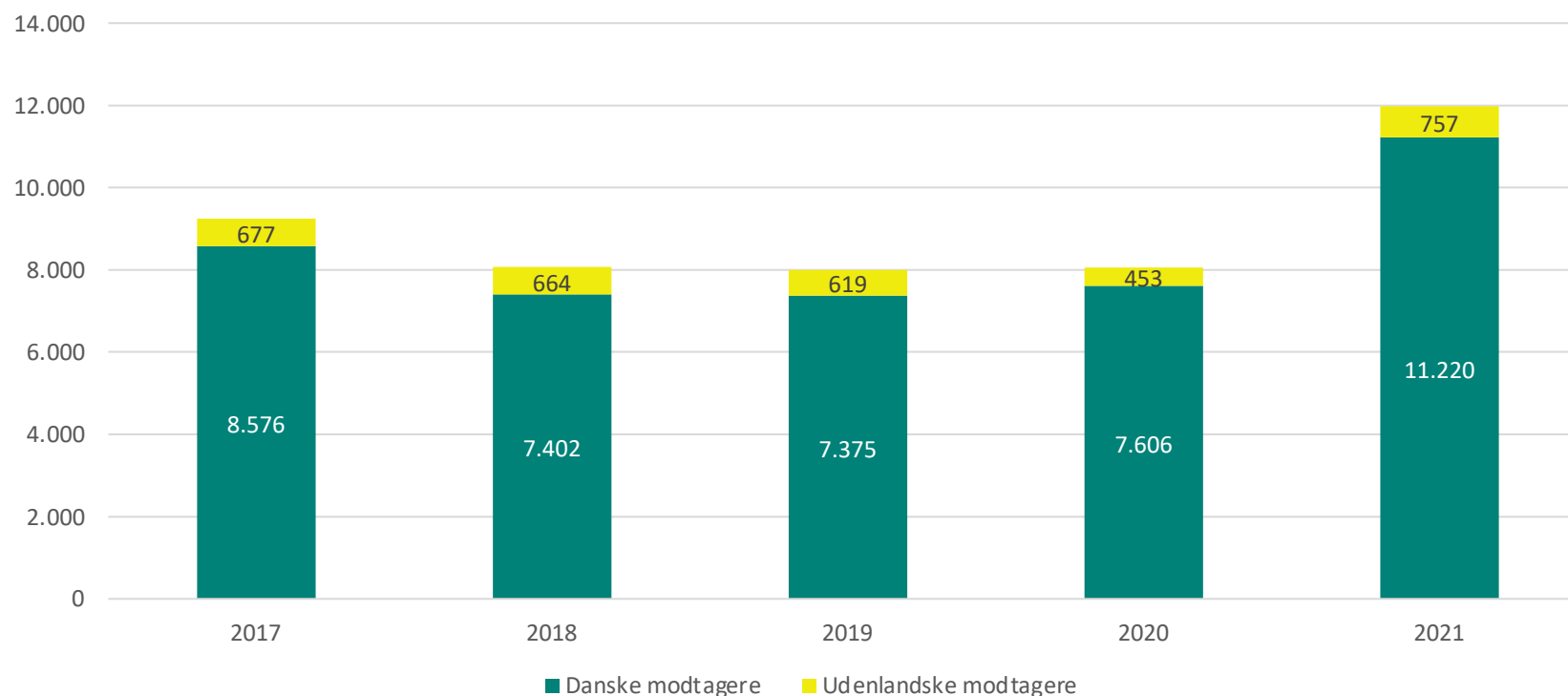
Figuren viser, hvordan fondenes bevillinger til videnskabelige formål fordelte sig på forskellige modtagergrupper i perioden fra 2017 til 2021.

- Offentlige institutioner* modtog i hele perioden langt størstedelen af fondsmidlerne til videnskabelige formål. I 2021 modtog de 10,3 mia. kr., hvilket er en markant stigning på 3,1 mia. kr. sammenlignet med 2020.
- Midler til interne donationer steg med 577 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020. Samlet gik der 915 mio. kr. til interne donationer i 2021. En intern donation kan f.eks. være forskning i egen fond eller i en tilknyttet virksomhed.
- I 2021 blev der bevilget flere midler til individuelle personer (forskere m.v.) sammenlignet med 2020, så tallet igen er på niveau med 2019, men fortsat under 2017 og 2018. I 2021 modtog individuelle personer 197 mio. kr.
- *Se også bilag 4.*

* Offentlige institutioner er modtagere, der er kontrolleret af offentlige myndigheder og/eller hovedsagelig finansieret af offentlige midler, som stat eller kommuner. Herunder universiteter og hospitaler.

Danske og udenlandske bevillingsmodtagere

Figur 9: Bevilgede fondsmidler 2017-2021 i mio. kr. til videnskabelige formål fordelt efter nationalitet på registreret modtager

Note: Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske modtagere tilknyttet en dansk værtsinstitution. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale forskningsindsatser, selv om pengene går til danske værtsinstitutioner, og omvendt.

Figuren viser, hvordan de bevilgede midler til videnskabelige formål fordelte sig efter modtagerens nationalitet (*se note*).

- Fondene bevilgede ca. 11,2 mia. kr. til videnskabelige formål i Danmark i 2021, hvilket svarer til 94 % af fondenes samlede bevilgede midler til formålet. Modtagere i Danmark fik 3,6 mia. kr. mere i 2021 end i 2020, mens modtagere i udlandet fik bevilget 304 mio. kr. mere i 2021 end i 2020.
- I perioden 2017-2021 har fondene givet 92-94 % af midlerne til videnskabelige formål til danske modtagere.

Fondsmidler fordelt efter videnskabelige hovedområder

Tabel 3: Bevilgede midler til videnskabelige formål i mio. kr. efter år og videnskabeligt hovedområde

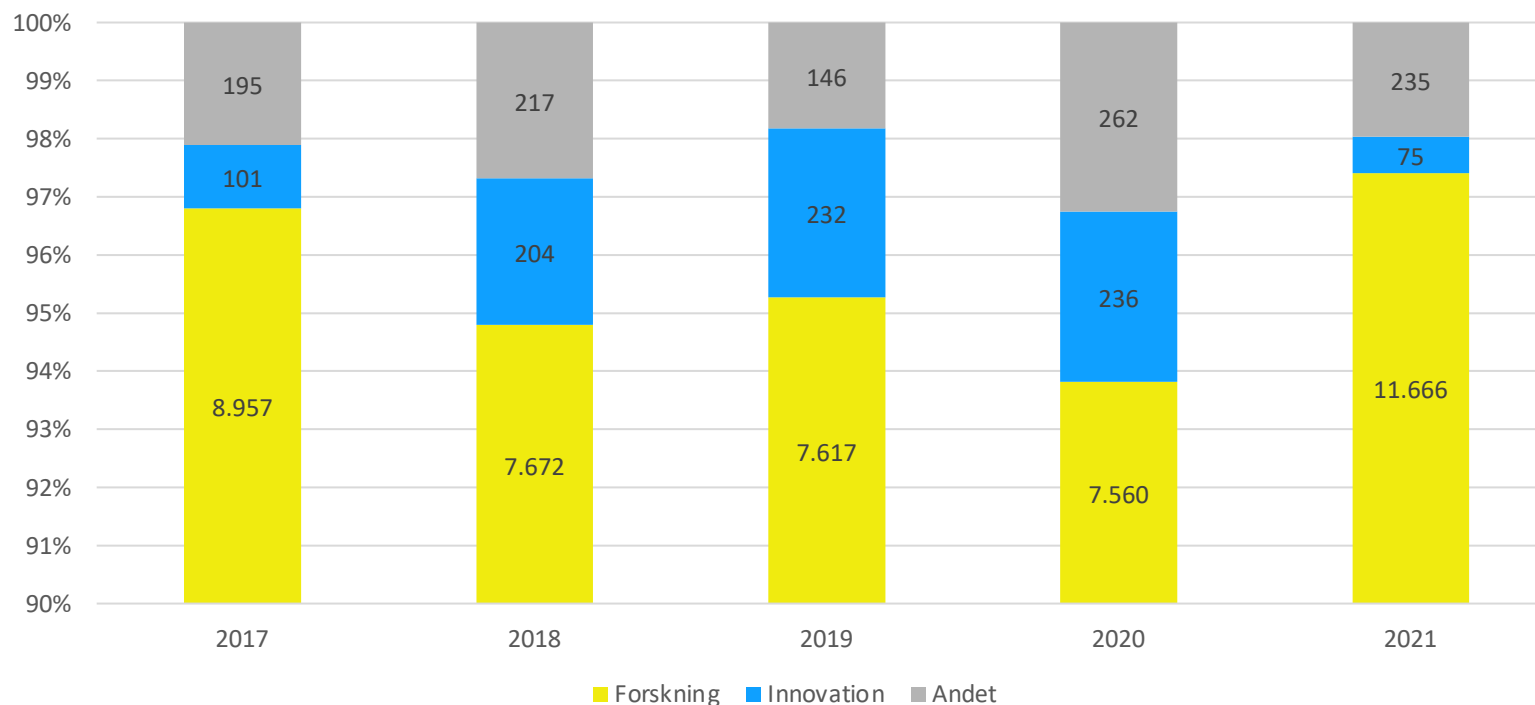
	2017	2018	2019	2020	2021	Ændring 2017-2021	Ændring 2020-2021
Sundhedsvidenskab	5.085	4.800	4.029	5.088	7.642	2.557	2.554
Naturvidenskab	2.871	1.976	2.031	1.188	1.586	-1.285	398
Samfundsvidenskab	389	335	458	526	806	417	280
Teknisk videnskab	515	555	413	345	703	188	358
Tværvidevidenskab	131	152	251	439	553	422	114
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	32	46	554	296	460	428	164
Humaniora	229	229	258	177	227	-2	50

Tabellen viser, hvilke videnskabelige hovedområder der modtog fondsmidler i perioden 2017-2021.

- Sundhedsvidenskab var det største område i 2021 med 64 % af de bevilgede fondsmidler. De resterende bevillinger blev bl.a. fordelt til naturvidenskab (13 %) og samfundsvidenskab (7 %).
- I hele perioden har fondene bevilget flest midler til natur- og sundhedsvidenskaben. I 2021 blev der dog bevilget markant flere midler til sundhedsvidenskaben, nemlig 7,6 mia. kr., hvilket er 2,6 mia. kr. mere end i 2020.
- Fondsmidler til jordbrugs- og veterinærvidenskab steg med 164 mio. kr. i 2021 i forhold til i 2020 og med 428 mio. kr. sammenlignet med 2017. Samlet gik der 460 mio. kr. til jordbrugs- og veterinærvidenskab i 2021.
- *Se også bilag 3.*

Bevillinger til videnskabelige formål fordelt efter overordnede virkemidler

Figur 10: Bevilgede midler i mio. kr. til videnskabelige formål fordelt efter virkemidler og år

* Note: Innovation er introduktion af nye eller væsentligt forbedrede produkter, produktionsprocesser, arbejdsgange, organisationsformer eller metoder til markedsføring. Kan være produktinnovation (f.eks. ny eller forbedret vare- eller serviceydelse) og procesinnovation (f.eks. ny eller forbedret proces for en eller flere forretningsfunktioner).

Figuren viser, hvordan de bevilgede midler til videnskabelige formål var fordelt efter virkemidler i perioden 2017-2021. Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. Inden for fondsmidler til videnskabelige formål skelnes der primært mellem forskning og innovation som virkemiddel. *Se definition på virkemidler på side 30.*

- 11,7 mia. kr. eller 97 % af fondenes bevilgede midler gik til forskningsprojekter i 2021.
- 75 mio. kr. gik til innovation*, hvilket er mindre end i de foregående år og et markant fald på 161 mio. kr. sammenlignet med 2020.
- Under kategorien "Andet" blev der bevilget 235 mio. kr., hvilket er et mindre fald på 27 mio. kr. sammenlignet med 2020.
- *Se flere detaljer omkring virkemidler i bilag 3 og 4.*

Fondenes støtte sammenlignet med støtte fra det offentlige

Overordnede pointer om fondenes støtte sammenlignet med støtte fra det offentlige

Fondene stod for 32 % af det samlede forskningsbudget i 2021

I 2021 uddelte det offentlige Danmark og fondene tilsammen 36,9 mia. kr. til forskningsområdet. Heraf stod fondene for 32 % eller knap 12 mia. kr. Fondenes bevillinger til videnskabelige formål udgjorde 0,48 % af BNP. Til sammenligning udgjorde det samlede offentlige forskningsbudget 1 % af BNP. *Se side 22.*

Fondenes støtte til videnskabelige formål sammenlignet med det offentlige

Tabel 4: Offentlige bevillinger (budget) og fondes bevillinger i mio. kr. til videnskabelige formål (løbende priser)

	2017	2018	2019	2020	2021
Det offentlige forskningsbudget i alt (mio. kr.)	21.137	21.939	22.776	24.805	24.960
Heraf nationale bevillinger i alt (mio. kr.)	19.326	19.990	20.646	22.499	23.021
Nationale bevillinger i % af BNP	0,88 %	0,89 %	0,89 %	0,97 %	0,92%
Offentlige bevillinger i % af BNP	0,96 %	0,97 %	0,98 %	1,07 %	1,00%
Fondes bevillinger til videnskabelige formål (bevilgede midler i mio. kr.)	9.252	8.093	7.994	8.058	11.976
Heraf nationale bevillinger i alt (mio. kr.)	8.576	7.402	7.375	7.606	11.220
Fondes nationale bevillinger i % af BNP	0,39 %	0,33 %	0,32 %	0,33 %	0,45%
Fondes samlede bevillinger i % af BNP	0,42 %	0,36 %	0,35 %	0,35 %	0,48%
Fondes andel af det samlede forskningsbudget*	30 %	27 %	26 %	24 %	32%

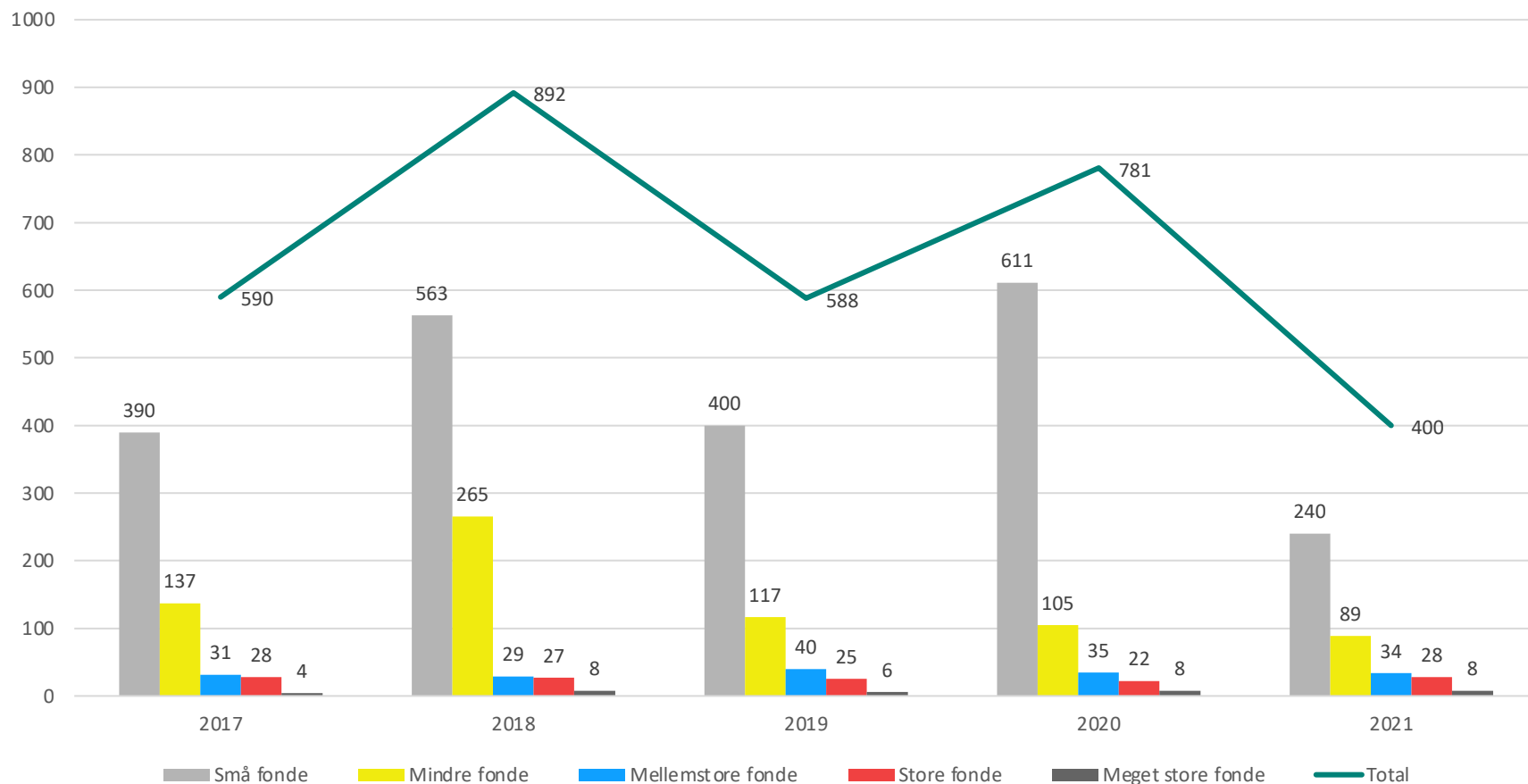
Tabellen viser, hvor mange midler fondene bevilgede til videnskabelige formål i 2020 sammenlignet med det offentlige forskningsbudget.

- I 2021 uddelte det offentlige Danmark og fondene tilsammen 36,9 mia. kr. til forskningsområdet. Heraf stod fondene for 32 % eller knap 12 mia. kr.
- Fondenes bevillinger til videnskabelige formål udgjorde 0,48 % af BNP. Til sammenligning udgjorde det samlede offentlige forskningsbudget 1 % af BNP.
- *Se flere detaljer i bilag 5.*

* Beløbet er defineret som den andel af summen af det offentlige forskningsbudget og fondes bevillinger til videnskabelige formål, som udgøres af fondsbevillinger til videnskabelige formål.

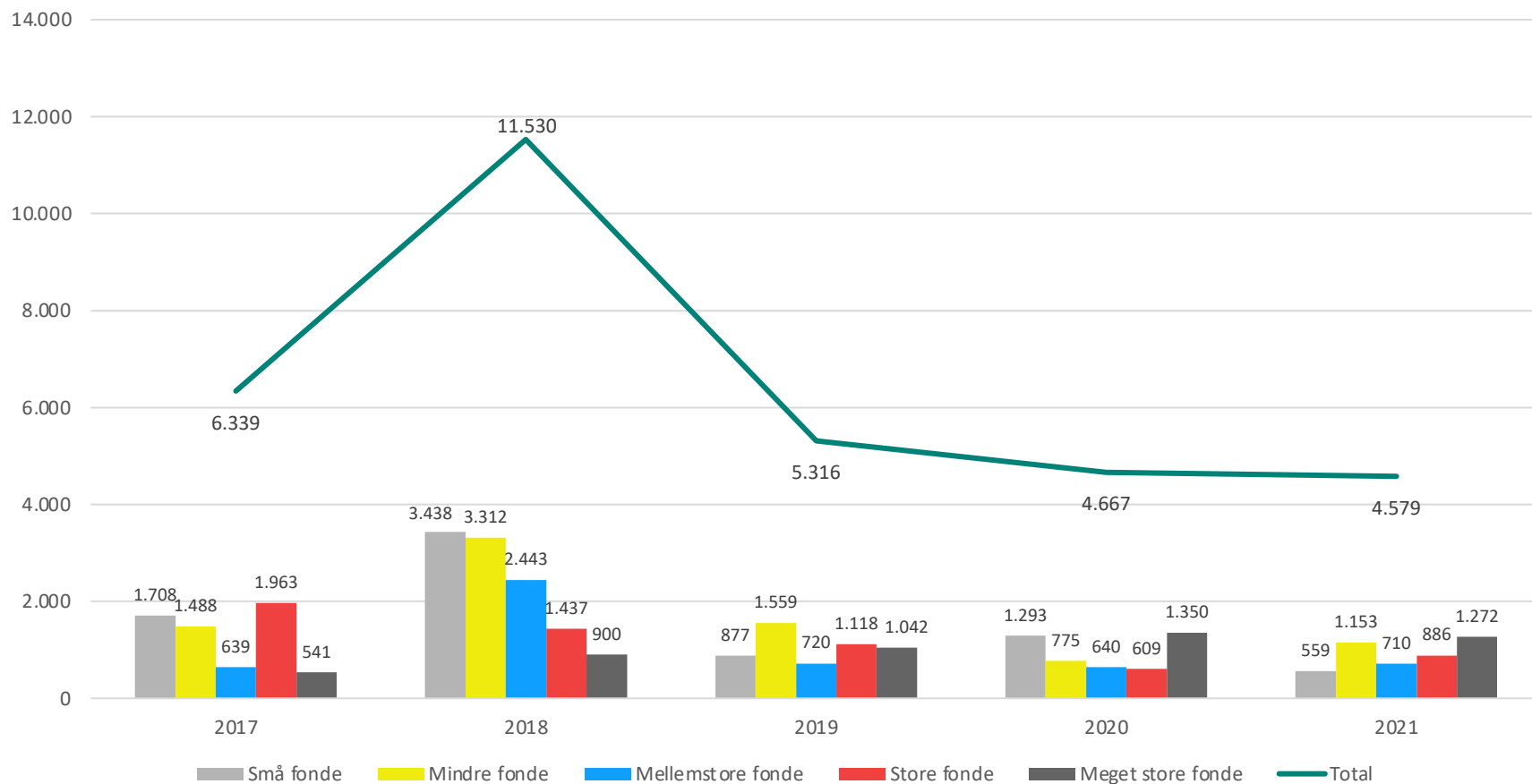
Bilag

Bilag 1. Antal fonde med bevillinger til videnskabelige formål grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Figuren illustrerer antallet af fonde, der har bevilget midler til videnskabelige formål i perioden fra 2017 til 2021 (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau – se definition på side 31).

Bilag 2. Antallet af bevillinger til videnskabelige formål grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Figuren illustrerer antallet af bevillinger til videnskabelige formål, som hhv. små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde, baseret på fondenes individuelle bevillingsniveau, har bevilget i perioden fra 2017 til 2021 (se definition af fondsstørrelse på side 31).

Bilag 3. Bevilgede midler i mio. kr. efter virkemiddel og forskningsområde i 2021

	Natur-videnskab	Sundheds-videnskab	Teknisk videnskab	Samfunds-videnskab	Humaniora	Jordbrugs- og veterinær-videnskab	Tvær-videnskabelig forskning	Totaler
Total	1.469	6.813	529	563	155	374	407	10.309
Forskning	215	993	95	44	53	3	93	1.496
Postdoc	66	70	5	8	24	-	-	173
Forskningsprojekter (maks. 10. mio. kr.)	426	436	82	201	58	7	20	1.229
Store forskningssatsninger (over 10 mio. kr. og under 50 mio. kr.)	592	800	281	65	-	-	223	1.961
Kæmpeforskningssatsninger (50 mio. kr. og derover)	47	4.310	-	100	-	364	55	4.877
Forskningsinfrastruktur (anlæg)	87	9	-	21	9	-	-	126
Forskeruddannelse (ph.d.)	10	7	-	3	10	-	-	29
Forskningsformidling	7	9	-	24	-	-	3	42
Priser og legater	5	33	5	-	-	-	-	43
Aktivitet	1	3	-	-	1	-	14	18
Formidling	3	3	-	70	-	-	-	76
Innovation	-	123	37	15	-	-	-	175
Udvikling af indsatser	9	17	24	12	-	-	-	63
Andet eller ikke fordelt	-	-	-	-	-	-	-	79

Tabellen viser, hvilke virkemidler fondsbevillingerne er gået til i 2021, fordelt efter videnskabelige forskningsområder. Opgørelsen er baseret på indberetninger, der dækker 87 % af fondenes samlede bevilgede midler til videnskabelige formål. *Se definition på virkemidler på side 30.*

Note: Tabellen er baseret på indberettede enkeltbevillinger til fondsstatistikken. De indberettede data dækker over 1.571 bevillinger til videnskabelige formål i 2021, der samlet set dækker ca. 10,4 mia. kr. eller 87 % af de samlede bevilgede midler til videnskabelige formål. Det er således vigtigt at være opmærksom på, at der her arbejdes med en stor delmængde af årets bevillinger til formålet, ikke alle indberettede bevillinger til Danmarks Statistik. Kategorierne er ikke gensidigt ekskluderende. Kategorien "Forskning" kan i lighed med forskningssatsninger godt dække over f.eks. midler til ph.d.- og postdocstillinger.

Bilag 4. Antal bevillinger og bevilgede midler i mio. kr. til videnskabelige formål efter virkemiddel og modtager i 2021

	Fondsbevillinger til videnskabelige formål i alt		Bevillingsmodtagere, offentlige institutioner		Heraf bevillingsmodtagere, universiteter		Heraf bevillingsmodtagere, hospitaler	
	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.
Total	1.571	10.386	1.295	9.075	1.007	7.965	218	825
Forskning	619	1.497	577	1.450	414	1.061	143	336
Postdoc og forskeruddannelse (ph.d.)	212	202	78	130	78	130	11	25
Forskningsprojekter (maks. 10 mio. kr.)	293	1.239	286	1.214	238	1.016	34	139
Store forskningssatsninger (over 10 mio. kr. og under 50 mio. kr.)	83	1.981	76	1.879	65	1.689	10	178
Kæmpeforskningssatsninger (50 mio. kr. og derover)	20	4.877	16	4.011	13	3.783	2	129
Forskningsinfrastruktur (herunder bl.a. avanceret udstyr og laboratoriefaciliteter)	129	126	124	106	124	106	0	0
Andet (herunder bl.a. forskningsformidling, bygninger, innovation og legater)	215	463	121	249	75	179	18	18

Note: Tabellen er baseret på indberettede enkeltbevillinger til fondsstatistikken. De indberettede data dækker over 1.571 bevillinger til videnskabelige formål i 2021, der samlet set dækker ca. 10,4 mia. kr. eller 87 % af de samlede bevilgede midler til videnskabelige formål. Det er således vigtigt at være opmærksom på, at der her arbejdes med en stor delmængde af årets bevillinger til formålet, ikke alle indberettede bevillinger til Danmarks Statistik. Kategorierne er ikke gensidigt ekskluderende. Kategorien "Forskning" kan i lighed med forskningssatsninger godt dække over f.eks. midler til ph.d.- og postdocstillinger.

Tabeller og figurer er baseret på tal fra Danmarks Statistik

Tabellen viser, hvilke virkemidler fondsbevillingerne gik til i 2021, fordelt efter offentlige modtagere, herunder hospitalerne og universiteterne. Opgørelsen er baseret på indberetninger, der dækker 87 % af fondenes samlede bevilgede midler til videnskabelige formål. *Se definition på virkemidler på side 30.*

Bilag 5. Offentlige bevillinger (budget) og fondes bevillinger i mio. kr. til videnskabelige formål (løbende priser)

	2017	2018	2019	2020	2021
Finanslovsbevillinger (mio. kr.)	15.690	16.598	16.928	18.426	18.860
Internationale bevillinger i alt (mio. kr.)	1.811	1.949	2.130	2.305	1.939
EU-bevillinger (mio. kr.)	1.754	1.891	2.072	2.246	1.884
Bevillinger fra Nordisk Ministerråd (mio. kr.)	57	57	59	59	54
Kommunale og regionale midler (mio. kr.)	3.227	2.984	3.278	3.549	3.671
Danmarks Grundforskningsfond (mio. kr.)	410	409	439	525	490
Vækstfonden (mio. kr.)	0	0	0	0	0
Det offentlige forskningsbudget i alt (mio. kr.)	<u>21.137</u>	<u>21.939</u>	<u>22.776</u>	<u>24.805</u>	<u>24.960</u>
Heraf nationale bevillinger i alt (mio. kr.)	19.326	19.990	20.646	22.499	23.021
Nationale bevillinger i % af BNP	0,88 %	0,89 %	0,89 %	0,97 %	0,92 %
Offentlige bevillinger i % af BNP	0,96 %	0,97 %	0,98 %	1,07 %	1,00 %
Fondes bevillinger til videnskabelige formål (mio. kr.)	9.252	8.093	7.994	8.058	11.976
Heraf nationale bevillinger (mio. kr.)	8.576	7.402	7.375	7.606	11.220
Heraf til udlandet (mio. kr.)	677	664	619	453	757
Fondes bevillinger i Danmark i % af BNP	0,39 %	0,33 %	0,32 %	0,33 %	0,45 %
Fondes bevillinger i % af BNP	0,42 %	0,36 %	0,35 %	0,35 %	0,48 %
Fondes andel af det samlede forskningsbudget*	30 %	27 %	26 %	24 %	32 %

* Beløbet er defineret som den andel af summen af det offentlige forskningsbudget og fondes bevillinger til videnskabelige formål, som udgøres af fondsbevillinger til videnskabelige formål.

Tabeller og figurer er baseret på tal fra Danmarks Statistik

Tabellen viser, hvor mange midler fondene bevilgede til videnskabelige formål i 2021 sammenlignet med det offentlige forskningsbudget.

Definitioner, metode og kildegrundlag

Definitioner

Videnskabelige formål

Videnskabelige formål dækker forskning og innovation på universiteter, hospitaler m.v. Forskning er i denne sammenhæng defineret som i OECD's Frascati Manual.

Forskning skal opfylde følgende betingelser:

- Nyhed: Målet skal være ny viden.
- Kreativitet: Forskning er kreativt arbejde baseret på nye koncepter og/eller hypoteser.
- Usikkerhed: Forskning indebærer usikkerhed om projektets resultater.
- Systematik: Forskning er systematisk og planlagt arbejde.
- Reproducerbarhed: Forskning kan i princippet gentages af andre forskere, som vil nå til samme resultat.

Videnskabelige virkemidler

Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. Inden for fondsmidler til videnskabelige formål skelnes der primært mellem forskning og innovation som virkemiddel. Virkemidler inden for forskning er defineret som:

- Forskningsprojekter: Udmøntet som midler til alle typer af forskningsprojekter. Et forskningsprojekt kan indeholde midler til andre virkemidler såsom forskeruddannelse. Disse midler placeres under de pågældende virkemidler, såfremt det er muligt.
- Forskningsinfrastruktur: Udmøntet som midler til avanceret udstyr, databaser, laboratoriefaciliteter, forsøgsanlæg samt andre værktøjer og faciliteter med henblik på understøttelse af forsknings- og udviklingsaktivitet.
- Forskeruddannelse: Udmøntet som midler til ph.d.-studerende. Kategorien omfatter ikke midler til videregående uddannelse eller postdoc.
- Forskningsformidling: Udmøntet som midler til alle typer formidlingsaktiviteter, eksempelvis akademisk formidling, populærvidenskabelig formidling, publikationer, udstillinger m.v.
- Priser, stipendier og legater: Udmøntet som midler til at belønne forskere for en enestående forskningsindsats eller legater/stipendier til forskningsrejser og feltekspeditioner.

Definitioner (fortsat)

Fonde og fondslignende foreninger, herunder erhvervsdrivende og almene fonde

Generelt bruger vi i analysen betegnelsen "fonde" for både "fonde" og "fondslignende foreninger", da det gør teksten nemmere at læse. Enkelte steder, hvor der er en analytisk pointe i at adskille de to kategorier, kan vi dog se på dem hver for sig.

Nogle steder ser vi på tallene i forhold til erhvervsdrivende og almene fonde. Almene fonde kaldes også "ikke-erhvervsdrivende fonde", fordi de i lovgivningsmæssig forstand er kendetegnet ved, at de ikke selv driver erhvervmæssig virksomhed eller har bestemmende indflydelse i en erhvervsvirksomhed. En erhvervsdrivende fond er en fond, der ejer en såkaldt bestemmende andel af en eller flere erhvervsvirksomheder eller driver egen virksomhed. Det er normalt, at en erhvervsdrivende fonds vedtægter pålægger fonden at bevare ejerskabet af nært knyttede virksomheder og at sikre disse virksomheders overlevelse og trivsel (engageret ejerskab). Det vil også fremgå af vedtægten, om den erhvervsdrivende fond har et eller flere almennyttige formål.

Bevillinger og udbetalinger

Når man taler om fondenes uddelinger, er det vigtigt at være opmærksom på forskellen på bevillinger og udbetalinger. En bevilling er et tilsagn, en fond giver om at ville udbetale penge til en aktivitet. En udbetaling er fondens faktisk udbetalte beløb på baggrund af en bevilling. En bevilling og de efterfølgende relaterede udbetalinger sker ofte i forskellige kalenderår. Et eksempel kan være en fond, der i 2020 bevilger støtte til en aktivitet, men først udbetaler pengene senere på baggrund af en konkret aftale. Et andet eksempel kan være, når store bevillinger til f.eks. anlægsprojekter udbetales over flere år.

Almennyttige og andre bevillinger

Ud fra de tal, Danmarks Statistik deler med Fondenes Videnscenter, der danner grundlag for denne analyse, er det ikke muligt at identificere, hvorvidt en bevilling er givet til almennyttige aktiviteter, eller om den er givet til f.eks. familieformål eller ikke-almennyttige erhvervsformål. Vi ved dog, at det kun er en mindre del af de bevilgede midler, der går til andet end almennyttige formål (2 % i 2021). I denne analyse fokuserer vi derfor på de samlede bevillinger.

Små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde

Vi kategoriserer nogle steder de enkelte fonde som "små", "mindre", "mellemstore", "store" eller "meget store" fonde på baggrund af det totalbeløb, den enkelte fond har bevilget i et bestemt år. "Små" fonde betegner fonde, der har bevilget under 1 mio. kr., "mindre" er fonde, der har bevilget mellem 1 og 10 mio. kr., "mellemstore" er fonde, der har bevilget mellem 10 og 50 mio. kr., "store" er fonde, der har bevilget mellem 50 og 500 mio. kr., mens "meget store" betegner fonde, der har bevilget 500 mio. kr. og derover.

Metode og kildegrundlag

Denne analyse er baseret på kvantitativ metode, hvor de seneste tal fra [Danmarks Statistiks fondsstatistik](#) er benyttet, herunder en række særkørsler foretaget for Fondenes Videnscenter.

Beløbene i analysens tabeller er opgivet i løbende priser. Derved er tallene sammenlignelige med den opgørelse over fondsstatistikken, der er offentliggjort af Danmarks Statistik.

Danmarks Statistiks fondsstatistik indeholder data fra 2016 til 2021, og sammenligninger i denne rapport indeholder data fra de sidste fem år. Af den grund bør man være tilbageholdende med at konkludere entydigt på de beskrevne udviklingstendenser.

Vi tager i analysen udgangspunkt i de bevilgende fonde og foreninger. Ud af de 9.523 fonde og fondslignende foreninger, der i 2021 er med i Danmarks Statistiks opgørelse, fokuserer vi således først og fremmest på de 4.553 fonde, der i 2021 foretog bevillinger.

Danmarks Statistiks fondsstatistik er baseret på en dataindsamling blandt tre kategorier af fonde og fondslignende foreninger:

1. Private erhvervsdrivende fonde.
2. Private almene fonde og andre private selvejende institutioner.
3. Private foreninger og lign., der agerer som fonde med betydelige uddelinger, f.eks. patientforeninger og filantropiske foreninger.

De private foreninger er bl.a. udvalgt på baggrund af skatteforvaltningens liste over godkendte foreninger under ligningslovens § 8 A. Derudover er der som del af populationen udvalgt enkelte andre organisationer, der definerer sig som og arbejder som fonde.

Da der ikke er skattefradrag for ikke-almennyttige bevillinger, kunne man tro, at det er muligt at sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med skatteforvaltningens opgørelse over, hvor mange bevilgede midler der er betalt skat af, og på den måde få et overblik over de rent almennyttige uddelinger. Men særligt for de erhvervsdrivende fonde, hvis datterselskab(er) udgør fondenes hovedindtægtskilde(r), gælder det, at de ikke altid har fradrag for deres bevillinger, selv om de faktisk er almennyttige. Dette skyldes den såkaldte prioriteringsregel (<https://skat.dk/skat.aspx?oid=2047570>), og derfor kan man ikke direkte sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med skatteforvaltningens opgørelse.

Danmarks Statistik trækker bl.a. informationer fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR-registret). I CVR-registret er der i enkelte tilfælde registreret fonde, der ikke længere eksisterer, hvilket hænger sammen med, at der er en overgangsperiode, fra en fond lukker, til det fremgår af registret. Det betyder, at Danmarks Statistiks opgørelse ikke er 100 % præcis, når det gælder antallet af fonde.

Metode og kildegrundlag (fortsat)

Variierende uddelingsniveau

Hvis en fond det ene år foretager en bevilling på flere hundrede mio. kr. til et bestemt formål og ikke gør det samme året efter, kan det tydeligt aflæses i fondsstatistikken. Årsagerne til udsving i bevillingsniveauerne kan f.eks. være, at en fond har som praksis hvert tredje til femte år at give regelmæssige og flerårige større bevillinger til et område, at fonden ændrer strategi, eller at de midler, fonden har til rådighed til uddelinger, varierer fra det ene år til det næste. Det kan også have indflydelse på uddelingsniveauerne, hvilke projekter fondene bliver præsenteret for af den omverden, de støtter.

Andre kilder

Danmarks Statistik, Forsknings- og udviklingsstatistikken:

- FOUBUD: Offentligt forskningsbudget efter bevillingsgiver og prisenhed
- FOUBUD1: Finanslovens bevillinger til forskning og udvikling efter forskningsformål, sektor og bevillingstype

Kontakt

Har du spørgsmål eller kommentarer?

Kontakt os på info@fondenensvidenscenter.dk

Du kan finde flere analyser og mere viden om fonde på vores hjemmeside. Her kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev, hvis du vil holdes løbende opdateret om nye udgivelser:

www.fondenensvidenscenter.dk